

Změny gruzínské ústavy vyvolávají rostoucí politické napětí

V dubnu v Gruzii dále gradovalo vnitropolitické napětí okolo otázky přijetí změn ústavy (viz [březnový zpravodaj](#)). Státní ústavní komise, jež byla od loňského prosince pověřena přípravou novelizace nejvyššího právního dokumentu země, se v dubnu naprosto rozpadla. Komisi nejprve opustily opoziční strany Sjednocené národní hnutí a Evropská Gruzie a nakonec se její práci rozhodl bojkovat i blok sjednocující zbylé opoziční subjekty. Důvodem sporu je nesouhlas opozice s klíčovou ústavní změnou prosazovanou vládnoucí stranou Gruzínský sen (jež má v komisi většinové zastoupení) – a to zrušením přímé volby prezidenta, jenž by měl být v budoucnu vybírán poslanci. Opozice i nevládní sektor se obávají přílišného vychýlení moci ve prospěch vládnoucí síly. Po projednání parlamentem budou návrhy předloženy gruzínské společnosti k veřejné diskuzi. Gruzínský sen přitom disponuje ústavní většinou, která bude následně potřeba k finálnímu přijetí novely parlamentem.

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28444755.html>

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28439706.html>

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28431285.html>

Do konce roku bez ruského plynu

Ilustrační foto

Zdroj: commons.wikimedia.org

Gruzie už do konce roku 2017 nekoupí od Ruska žádný zemní plyn – vláda se rozhodla plně pokrýt potřeby své země dodávkami z Ázerbájdžánu. Podíl ázerbájdžánského plynu na celkovém objemu importovaném do Gruzie tak vzroste na 95,5 % (z loňských 87,1 %). Gruzínskému ministerstvu energetiky se tímto krokem částečně podařilo utlumit kritiku, která se na něj snesla po podpisu dohody s ruským plynovým gigantom Gazprom z ledna letošního roku (viz [lednový zpravodaj](#)). Touto dohodou se změnil způsob platby za ruský plyn, kterou řada kritiků považuje za nevýhodnou.

(EN) <https://www.rferl.org/a/caucasus-report-georgia-gas-agreement-azerbaijan-gazprom/28439726.html>

(EN) <https://jam-news.net/?p=32282>

Abcházie začala vydávat galským Gruzínům a Gruzínkám povolení k pobytu

Abchazské úřady začaly po čtyři roky trvajícím období nejistoty vydávat povolení k pobytu „občanům jiných zemí a osobám bez občanství“. Budou jeji moci získat ti, kteří na území neuznané republiky žijí od roku 1999 a nejméně 10 let. Situace se týká především etnických Gruzínů a Gruzínek, soustředěných v Galském regionu při administrativní hranici s Gruzií. Většina obyvatel Gali si vzhledem k těsným vazbám na Gruzii ponechala gruzínské občanství, řada z nich nicméně už dříve získala rovněž abchazský pas. Po přijetí zákona z roku 2013, který striktně povoluje dvojí občanství pouze v kombinaci Abcházie-Rusko, byla ale platnost takto vydaných pasů zrušena a místní tak např. ztratili právo účastnit se voleb. Nyní budou moci získat alespoň povolení k pobytu platné pro 5 leté období. Tento doklad jim umožňuje překračovat hranici s Gruzií, nadále ale omezuje jejich politická práva či např. právo volně nakládat s půdou.

(EN) <http://oc-media.org/abkhazia-to-start-issuing-residence-permits/>

(RU) <http://www.apsnypress.info/news/vid-na-zhitelstvo-nachinayut-oformlyat/>

(EN) <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=30053>

Rusko otevřelo v Abcházii novou ambasádu

Ve dnech 18. a 19. dubna přijel do Suchumi, hlavního města neuznané republiky Abcházie, na oficiální návštěvu ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov, aby se zde zúčastnil slavnostního otevření nového komplexu budov místní ruské ambasády. Setkal se rovněž s abchazským prezidentem Raulem Chadžimbou. Schůzka na podobně vysoké úrovni se zde přitom konala naposledy v roce 2010 – aktuální setkání má tak demonstrovat trvající podporu Abcházii, kterou Ruská federace jako jedna z velmi mála zemí uznává za samostatný stát. V Gruzii návštěvu Lavrova ostře odsoudili jako narušení gruzínské suverenity a „další krok v řadě na cestě k anexi gruzínského území“.

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28437411.html>

(RU) <https://www.ekhokavkaza.com/a/28439716.html>

Jižní Osetie má nového prezidenta

Anatolij Bibilov

Zdroj: commons.wikimedia.org

Z prezidentských voleb, konaných v neuznané republice Jižní Osetie 9. dubna, vyšel vítězně předseda parlamentu Anatoly Bibilov, a to se ziskem 58 % hlasů. Pro jeho největšího soupeře, dosavadního prezidenta Leonida Tibilova, hlasovalo 30 % voličů a pro a třetího kandidáta Alana Gagloeva, důstojníka místní KGB, 11 %. Neúspěch Tibilova, jasného favorita Moskvy, může dle místních komentátorů

spočívat právě v jeho přílišném spoléhání na ruskou podporu a z něj vyplývajícím nedostatku pozornosti zaměřeném na vlastní voliče. Jak Bibilov tak Tibilov ovšem spatřují budoucnost Jižní Osetie v hranicích Ruské federace – lišili se jen pohledem na rychlost integračního procesu. Zatímco dosavadní prezident podporoval spíše pozvolnější tempo, nová hlava republiky by chtěla referendum o připojení k Rusku vyhlásit při nejbližší možné příležitosti. Bibilov ostatně již pár dní po vítězství prohlásil, že ke znovusjednocení s bratrskou republikou Severní Osetie uvnitř Ruska by mělo dojít do tří let, kdy se bude připomínat 100 let od rozdělení osetského národa. Gruzie spolu se zeměmi západu považuje volby a jejich výsledek za nelegitimní.

(EN) <https://www.rferl.org/a/south-ossetia-bibilov-victory-presidential-election/28424108.html>

(RU) <http://www.bbc.com/russian/features-39568851>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/83221>

(EN) <http://georgiatoday.ge/news/6316/On-the-New-%E2%80%9CPresident%E2%80%9D-of-South-Ossetia>

Jihoosetinci si odhlasovali změnu názvu republiky

Společně s prezidentskými volbami hlasovali voliči a voličky Jižní Osetie i v referendu o přejmenování na „Republiku Jižní Osetie – Stát Alanie“. Změnu názvu podpořilo nakonec 80 % z nich. Iniciativa za přejmenování republiky, tlačaná dosavadním prezidentem Tibilovem, má za cíl jednak posílit etnické a historické vazby se sesterskou Republikou Severní Osetie – Alanie (jež je federálním subjektem Ruské federace), a zároveň odrazit „konkurenční nároky“ na historický odkaz středověkého království Alanie vznášené dalšími severokavkazskými národy (více viz [únorový zpravodaj](#)). Změna bude v nejbližší době promítnuta do ústavy neuznané republiky.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/300955/>

(EN) <https://www.rferl.org/a/bibilov-wins-south-ossetia-vote/28420698.html>

Český parlament odsoudil arménskou genocidu; Arménie a Turecko „bojují“ na stříbrných plátnech

Arménie a Turecko přenesly své spory o arménskou genocidu do Hollywoodu. Tam v těsném sledu vyšly dva filmy, které se odehrávají v období první světové války a rozpadu Osmanské říše. První z nich – *The Promise*, který financuje americko-arménský podnikatel Kirk Kerkorian – ukazuje Turky jak záměrně a řízeně vyhlazují Armény. Druhý z nich – *The Ottoman Lieutenant*,

kteřý vznikl v Turecké koprodukcí – naopak zobrazuje genocidu jako pouhé vedlejší škody války. Boj se teď přenesl do komentářů na IMDB a Rotten Tomatoes. Oba filmy sdílí milostnou zápletku, mírný nádech patosu a vlažné hodnocení kritiků. *The Promise* má ale díky hvězdnému obsazení větší šanci na komerční úspěch.

V tomto kontextu přijal český parlament usnesení, které poprvé odsuzuje arménskou genocidu. Rezoluci uvítal arménský ministr zahraničí Nalbandjan. Prezident Zeman události nazval genocidou již při své loňské návštěvě Arménie.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/83326>

(EN) <https://www.rferl.org/a/film-drama-romance-set-during-armenian-genocide-premiere-us-theaters-the-promise/28429022.html>

(CZ) http://www.lidovky.cz/poslanecka-snemovna-poprve-oznacila-masakry-v-armenii-za-genocidu-104-/zpravy-domov.aspx?c=A170425_222916_in_domov_mpr

(CZ) <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/2100596-jerevan-uvital-odsouzeni-genocidy-armenu-ceskym-parlamentem>

Kybernetické útoky na volby v Arménii

Zdroj: Twitter.com

Na přelomu března a dubna proběhly v Arménii historické volby, které ovládla vládnoucí republikánská strana (viz [březnový zpravodaj](#)). V průběhu voleb vyplynulo na povrch množství případů zastrašování novinářů a voličů, kupování hlasů, používání administrativních zdrojů pro kampaň a dalších nesrovnalostí. Jednou z nich byly i kybernetické nástroje, použité pro ovlivnění průběhu voleb. V průběhu kampaně se objevilo několik případů, kdy se útočníci pokusili ukrást účty opozičních aktivistů. Pár dní před volbami se například po sociálních sítích začal sdílet falešný e-mail, ve kterém měla americká rozvojová agentura USAID otevřeně podporovat opoziční hnutí „Elk“ (*Odchod*). Ambasáda Spojených států v satirickém příspěvku na Facebooku označila množství chyb v tomto údajném e-mailu. Nicméně analytici upozorňují, že ruskojazyčné twitterové účty, které příspěvek sdílely, jsou pravděpodobně koordinovány. Navíc některé z nich byly použity i v nedávné kampani proti vládním protestům v Rusku.

(EN) <https://twitter.com/i/web/status/848139980757192704>

(EN) <https://codastory.com/disinformation-crisis/information-war/in-armenia-a-snapshot-of-digital-manipulation-ahead-of-the-election>

Armén (konečně) ve vedení OSKB

Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (OSKB) konečně jmenovala do vedení arménskému generálporučíkovi Juriji Chačaturovu. Stalo se tak po více než roce od oznámení o odstoupení jeho předchůdce. Když v roce 2015 odstoupil generální tajemník Nikolaj Bordjuža bylo křeslo slíbeno Arménii a následně dalším členským státům podle abecedního pořadí. Jenže poté následovala série zdržení a kontroverzí (více viz [říjnový zpravodaj](#)). K posunu v situaci došlo s největší pravděpodobností po tom, co si Putin a Lukašenko

vyříkali své neshody na začátku dubna. S příchodem arménskému generálnímu tajemníku ale nezmizí zásadní neshody uvnitř organizace. Největší otázka panuje ohledně postupu organizace v případě další krize v Náhorním Karabachu. I když Arménie je členem OSKB, některé státy v alianci (jako turkičtí Kazachstán a Kyrgyzstán, či Bělorusko) jsou v konfliktu spíše na straně Ázerbájdžánu. Je také otázkou, jaký skutečný vliv má generální tajemník. Většinou platí, že poslední slovo v OSKB má Rusko.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/83371>

(EN) <http://www.reuters.com/article/us-russia-belarus-meeting-idUSKBN17525M>

Arménie ničí ázerbájdžánská jablka!

Velká šťavnatá zelená jablka s velkou černou nálepkou „DAD“ vzbudila pozdvižení v Arménii. DAD je totiž značka největšího ázerbájdžánského vývozce ovoce. Arménská Inspekce bezpečnosti potravin zřídila horkou linku pro zákazníky a rozjela celostátní pátrací akci. Její inspektoři dostali příkaz po objevení jablka okamžitě zničit. Nyní se vyšetřuje, jak se „otrávená“ jablka přes nepropustnou hranici, která je fakticky frontovou linií, dostala. Nejpravděpodobnějším vysvětlením je jejich cesta přes Gruzii. Tam jsou totiž jablka DAD velice populární a Tbilisi má dobré vztahy s oběma zeměmi. Díky arménskému opatření navíc mohou soukromí obchodníci dovést až 50 kilogramů ovoce nebo zeleniny bezcelně. Někteří rozhořčení zákazníci navrhli, že dovozce by měly davy hnát vidlemi a loučemi. Jeden ázerbájdžánský provládní deník naopak popřál Arménům jen „bon appétit“. Podobné pozdvižení se již odehrálo před několika lety, když se v arménských zelinářstvích objevil ázerbájdžánský česnek.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/83381>

(RU) <http://www.bbc.com/russian/other-news-39733967>

(EN) <http://armenianweekly.com/2017/04/30/azerbaijani-apples/>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/64744>

Politický vězeň spáchal ve vazbě sebevraždu

Mehman Galandarov, ázerbájdžánský aktivista a blogger, spáchal 29. dubna v cele předběžného zadržení sebevraždu. Místní a mezinárodní lidskoprávní organizace tvrdí, že na vině je vězeňská služba, která ze zákona zodpovídá za zdraví a bezpečnost vězňů. Státní prokuratura tragickou událost údajně prošetřuje. Galandarov byl začátkem měsíce uznán za politického vězně. Do vazby se dostal za údajné přechovávání drog – tedy na základě obvinění, které se stalo oblíbenou metodou ázerbájdžánské státní prokuratury v boji proti kritikům režimu. Ve skutečnosti byl Galandarov zadržen kvůli své aktivitě na Facebooku, kde neváhal kritizovat současného prezidenta Ilhama Alijeva. Jeden ze seznamů politických vězňů v Ázerbájdžánu dosáhl v dubnu počtu 147 nespravedlivě zadržených či odsouzených.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/39227/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/39222/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/300766/>

Evropský soud rozhodl o 12 let staré vraždě novináře Husejnova

Evropský soud pro lidská práva vynesl klíčové rozhodnutí, které povínuje Ázerbájdžán zaplatit 30.000 euro jako morální odškodné vdově známého novináře Elmara Husejnova, který byl v roce 2005 zastřelen. Štrasburský soud své rozhodnutí vysvětluje tím, že vyšetřování vraždy „nebylo efektivní, adekvátní či včasné, přičemž trvá již více než dvanáct let“. Podle soudu státní úřady nepodnikly dostatečné kroky k tomu, aby byli dva z vraždy podezřelí Gruzíni trestně stíháni. Husejnov, který byl znám svou kritikou režimu včetně prezidenta Alijeva, byl zastřelen v Baku v březnu 2005. Jeho kolegové a příbuzní jsou názoru, že si jeho vraždu objednali vedoucí činitelé státu.

(EN) <https://www.rferl.org/a/euro-court-rules-azerbaijan-damages-slain-journalist/28428413.html>

Uplácí Baku evropské politiky? „Kaviárová diplomacie“ v Radě Evropy

Šedesát čtyři členů Parlamentního shromáždění Rady Evropy (PACE) podepsalo rezoluci volající po nezávislém vyšetření možné korupce svých kolegů při hlasováních týkajících se Ázerbájdžánu. PACE je instituce, která se považuje za „demokratické svědomí širší Evropy“ a svými nepravomocnými rozhodnutími by měla dbát na dodržování lidských práv a demokratických principů ve svých 47 členských státech. PACE v současnosti tvoří 324 delegátů národních parlamentů členských států Rady Evropy, kteří se scházejí čtyřikrát ročně ve Štrasburku. Podle bývalého ázerbájdžánského diplomata, Arifa Mammadova, utratilo Baku za „lobbování“ na půdě PACE okolo 30 milionů euro. „Kaviárová diplomacie“ – výraz, který se vžil pro praktiky korumpování evropských politiků ázerbájdžánským režimem formou finančních úplatků či luxusních darů včetně exkluzivního jeseteřího kaviáru a perských koberců – byla zevrubně popsána ve stejnojmenné zprávě německé nevládní organizace European Stability Initiative již v roce 2012 (an-

glicky [zde](#)). Vloni se kauza opět dostala do hledáčku evropských médií kvůli italskému poslanci Lukovi Volonté, jenž byl obviněn z přijetí úplatku 2,39 milionu eur výměnou za „podporu ázerbájdžánské vlády“ při hlasování na půdě PACE. Volonté údajně sehrál klíčovou roli při důležitém hlasování PACE v roce 2013 o rezoluci týkající se politických vězňů v Ázerbájdžánu, která navzdory přesvědčivosti důkazů nebyla přijata. To způsobilo poprask v „hlídacím psu evropské demokracie“ a umožnilo Baku beztrestně pokračovat ve věznění disentu. Kritici PACE tvrdí, že opakované odmítání vyšetřování závažných obvinění z korupce podryvá důvěryhodnost této instituce a může vest k její marginalizaci či faktickému rozpadu.

(EN) <https://www.theguardian.com/law/2017/apr/20/council-of-europe-urged-to-investigate-azerbaijan-bribery-allegations>

(EN) <https://www.occrp.org/en/investigations/6301-businessman-suspected-in-italian-bribery-case-linked-to-azerbaijan-s-first-family>

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/politics/22476/>

(EN) http://www.esiweb.org/index.php?lang=en&id=156&document_ID=131

Věřící ochránili mešitu vlastním tělem, náboženská svoboda nicméně upadá

V polovině dubna se věřícím podařilo zabránit demolici mešity v centru Baku. Mešita z 19. století měla padnout za oběť asanaci historické části Sovětskaja a to i navzdory dřívějším slibům baskinských zastupitelů. Přibližně 150 věřících vytvořilo „lidský kruh“ okolo mešity ve snaze zabránit demoliční práci dělníků podporovaných policií. Podle zprávy Komise Spojených států pro mezinárodní náboženskou svobodu (USCIRF) se situace náboženské svobody v Ázerbájdžánu zhoršila. Státní úřady zesílily represe proti nezávislým náboženským aktivitám, zavřely sunnitské mešity, vykonaly razie v nábožensky zaměřených knihkupectvích a diskriminovaly komunity protestantů a Svědků Jehovových. Podle zprávy je minimálně 86 lidí uvězněno za své náboženské vyznání.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/300906/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/39048/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/39206/>

Blokování kritických médií na Internetu

Podle nevládní organizace Qurium zabývající se digitální bezpečností blokuje od konce března největší poskytovatel Internetu v Ázerbájdžánu, Delta Telecom, přístup ke kritickým médiím – Rádiu Svobodná Evropa (RFE/RL), Meydan TV a Azadliq. Thomas Kent, předseda RFE/RL, odsoudil takové zasahování jako „flagrantní zneužívání moci ázerbájdžánskými úřady za účelem znemožnění RFE/RL poskytování objektivních informací svým příznivcům“. Následně státní prokuratura prohlásila, že pět médií, včetně výše jmenovaných, představuje hrozbu pro národní zájmy Ázerbájdžánu. Soudní přelíčení bylo odročeno na květen.

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-demand-block-rferl-website-independent-media/28455739.html>

(EN) <https://www.rferl.org/a/azerbaijan-internet-provider-blocking-rferl/28429035.html>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na <http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Ondřej Zacha, Jakub Šimák, Barbora Jelínková, Pavla Švecová, Jaromír Němec

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit

za nezaujaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stěpanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.